

LYRA esse, & illa quidem diuersi generis, quæ animali somnum conciliare possunt, antea abundè satis à nobis ostensum esse puto. Verum quum inter somnos, quidam naturales sint, alij verò præter naturam, alij inter hos medij, quos & neutros, medicorum vocabulo, vocare placet, sequitur explicandum, à quibus nam causis somnus quilibet nascatur, an scilicet ex omni genere prædictarum rerum, sumi possint, quæ omnem somnum committant: an potius à certis causis fiant ij, ab alijs verò illi. Qua quidem in re, illud primum docendum est, quid per naturalem, præter naturam, & neutrum somnum intelligere oporteat. Solet Aristot. eas affectiones naturales vocare, quarum insitum est nobis à natura principium: violentas verò & præter naturam, quarum extrinsecus principium, & causa est; sic enim mortem naturalem, & præter naturam definit in libro de Vita, & morte. Quam quidem definitionem nequit tueri in somno, & vigilia. Nam etsi vapor, qui ascendit à cibo ingestis ad cerebrum, somnique causa ab eo esse dicitur: intrinseca res est: tamen non est res insita eo modo, quo mortis, & vitæ causæ insitæ agnoscuntur: hæ enim à primis rerum principijs ducuntur, dum nostrum corpus ex illis conficitur: ille verò ex cibo assumpto generatur, internumque est, quod paulò ante externum fuerat. Ac multo quidem minus secundum eam definitionem existimare oporteret somnos naturales esse, quos vigilia, cogitatio, inedia, ceteraque animi, & corporis pariunt motiones, quæ ex nobis ipsis, nostrisque principijs, excitantur. Verum absurdum fortè videbitur, si eos somnos, qui ab his causis fiunt, credamus semper esse secundum naturam: alios verò, qui à reliquis causis nascuntur, ab hac conditione excludamus. Nam ex immoderatis vigilijs, cogitationibus, immoderati somni excitantur, quos secundum naturam nemo vocare poterit, qui nouerit id quod secundum naturam est, opponi ei quod est violentum: huiusmodi autem necesse sit esse, quod à subitis, magnisque causis excitatur. Quis verò eos vocabit violentos, & præter naturam somnos, quos pariunt cantus, frictions, lotiones, strepitus aquarum, nauigatio, equitatio, & reliquæ eiusmodi externæ causæ, quibus natura conseruatur in suo statu, beneque habet, ac finem consequitur secundum naturam? Quis non recipit illos inter naturales, quos anni tempora, & aeris constitutio secundum naturam, pariunt? nam etsi extrinseca est eiusmodi causa, tamen cum perinde necessarius sit aeris usus animantibus, vt alimentum, ratio vtique conuincit, vt non minus naturalem hunc somnum, quam alium putare debeamus. Quapropter videtur Galenus melius somnos, & alias affectiones naturales definire, quòd scilicet in corporibus fiant sanis, & secundum naturam habentibus, quique mediocres sunt, & utiles animantibus, à moderatis & vtilibus causis orti: neutros verò & medios vocat illos, qui recedunt quidem ab his, qui secundum naturam sunt, nondum tamen morbofi sunt reputandi. Est porrò de hac re locus apud Galenum in commentario Aphor. secundi libri, in quo scribit Hippocrates: somnus, & vigilia, vtraque si modum excefferint, malum. vocat enim illic Galenus graues, & præter naturam somnos, qui difficilem habent expurgationem: quosdam verò ponit excedere modum naturæ conuenientem, qui longiores sunt, quam pro cuiusque natura conueniat: tãquam hi neutri sint vt pote qui nondum existant graues, & morbofi, nec secundum naturam, cum modum ei conuenientem excedant; ex quibus relinquit intelligendum, eum secundum naturam censendum esse, qui moderatus sit pro cuiusque natura; huiusmodi autem à moderatis, oportunisque causis excitatur, nec vnquam noxius est animali. Quibus quidem ita definitis constat, somnum naturalem non solum fieri à vaporibus, qui ex cibo ad caput attolluntur; quippe cum non solum ab illis, sed etiam ab alijs rebus, intus, & extra positis, & magis quoque; congenitis nostris corporibus, naturales somni (vt ostendimus) nascantur. Quapropter rectè Galenus in libro de causis symptomatum Aristotelem reprehendit, alias afferens causas naturalis somni: sed meo quidem iudicio, perperam in hoc, quod dicat non esse somnum naturalem, quæ vapores eiusmodi excitant. Si enim utiles, & moderati somni, à cibo moderatè sumpto fiunt, quis negabit illos esse naturales? Nã etsi concedimus in ebrijs fieri ab excedente uaporum copia somnos, qui naturæ modum excedunt, non tñ propterea ex hoc probant, nunquam fieri somnos secundum naturam, ab huiusmodi uapore. Perinde enim est, ac si quis dicat exercitationem ea parere, quæ sunt præter naturam in corpore, quòd scilicet labor tales faciat effectus. nam eadem causa, nunc secundum naturam est, & aliquid facit, nunc præter naturam, prout excedit & deficit, aut mediocritatem conuenientem seruat: ex quo quidem patet, non rectè Galenum sentire, quum ait somnum à vaporibus factum, secundum naturam non esse. Sed iam audiamus quam velit ipse esse causam somni huiusmodi. Scribit in libro de symptomatum causis ad hunc modum: cerebrum vbi requiescere aliquantulum ab actione vult, naturalem somnum animali conciliat: quod etiam magis facit, quum nutritrix in eo virtus, copiosum quo fruatur, humorem habet: ex quo loco videtur asserere, naturalem somnum fieri, imperio, & voluntate, & vt semel dicam, vi cerebri: tanquam illius sit facultatis, somnum hunc conciliare: quod si id potest, quum etiam non imperabit somnos præter naturam? & cur eo inuito apparent nunc hi, nunc illi somni excitari? Adde quod naturales somni sæpe fiunt, vbi nec cerebrum, nec animal ipsum sunt defatigata: veluti quum ex sola concoctione alimenti, aut euaporatione nascitur. In libro verò tertio de causis pulsuum scribit,